

It is concluded that the experience of the crisis by the unemployed has purport-activity character and it is determined by specific configuration of life purport, self-actualization and attribute personal characteristics.

Key words: personality, unemployment, crisis, crisis experience, purport- activity character of experience, life purport orientations, personal self-actualization, personal attribution.

Received February 03, 2016

Revised March 21, 2016

Accepted April 23, 2016

УДК 159. 9: 34 (075.8)

A.B. Сорока

Anatolij_Soroka@ukr.net

Психологічні особливості взаємозв'язків ціннісно-нормативної сфери та системи вольової саморегуляції девіантної особистості

Soroka A.V. Psychological features of interrelation of value-normative sphere and the system of will self-regulation of deviant personality / A.V. Soroka // Problems of Modern Psychology : Collection of research papers of Kamianets-Podilskyi Ivan Ohienko National University, G.S. Kostiuk Institute of Psychology at the National Academy of Pedagogical Science of Ukraine / scientific editing by S.D. Maksymenko, L.A. Onufrieva. – Issue 33. – Kamianets-Podilskyi : Aksioma, 2016. – P. 487–498.

А.В. Сорока. Психологічні особливості взаємозв'язків ціннісно-нормативної сфери та системи вольової саморегуляції девіантної особистості. Дана стаття продовжує розкривати процес виконання експериментального дослідження запропонованої нами програми дослідження розвитку ефективності соціальної адаптації безхатька після звільнення від відбування терміну покарання (перші 6 місяців після відбування терміну покарання) [7]. У результаті використання кореляційного аналізу за методом обчислення коефіцієнта r Кендела визначено психологічні особливості взаємозв'язків ціннісно-нормативної сфери та динамічної сторін вольової саморегуляції особистості після звільнення від відбування терміну покарання. Аналізуючи виявлені нами взаємозв'язки, можна виділити два їх типи: конструктивні зв'язки, такі, де високі показники компонентів ціннісно-нормативної сфери та вольової саморегуляції особистості утворюють зв'язки, що сприяють кращій ресоці-

алізації девіантної особистості у сучасному суспільстві. Констатовано, що такі зв'язки сприяють як покращенню ціннісно-нормативної сфери, правосвідомості особистості, так і проявам самоконтролю, вмінню регулювати свої стани, почуття та дії і загалом вольову саморегуляцію девіантної особистості. Та деструктивні зв'язки, такі, де окремі високі показники компонентів системи вольової саморегуляції особистості виступають підтримкою негативних аспектів ціннісно-нормативної сфери девіантної особистості. Так, наприклад, встановлено високий рівень сформованості такої вольової якості як «наполегливість», з одного боку, може сприяти блокуванню негативної властивості особистості як «схильність до агресії», а з іншого боку – має зворотню властивість з такими субшкалами як «прагнення підігнати партнера під себе» та «невміння пристосовуватися до інших». Зроблено висновок, що підтримка та формування конструктивних взаємозв'язків між перемінними може сприяти позитивним змінам нашого системокомплексу з метою результативної ресоціалізації девіантної особистості у сучасному суспільстві.

Ключові слова: системний підхід, системокомплекс, ціннісно-нормативна сфера особистості, вольова саморегуляція особистості, кореляційні взаємозв'язки, психокорекційна програма.

А.В. Сорока. Психологические особенности взаимосвязи ценностно-нормативной сферы и системы волевой саморегуляции девиантной личности. Данная статья продолжает раскрывать процесс выполнения экспериментального исследования предложенной нами программы исследования развития эффективности социальной адаптации бездомной личности после освобождения с мест лишения свободы (первые 6 месяцев после освобождения с мест лишения свободы) [7]. В результате использования корреляционного анализа по методу вычисления коэффициента τ Кенделла нами выявлены психологические особенности взаимосвязи ценностно-нормативной сферы и динамической стороны волевой саморегуляции личности после освобождения с мест лишения свободы. Анализируя выявленные нами взаимосвязи, можно выделить два их типа: конструктивные связи, где высокие показатели компонентов ценностно-нормативной сферы и волевой саморегуляции личности формируют взаимосвязи, что способствуют лучшей ресоциализации девиантной личности в современном обществе. Констатировано, что такие взаимосвязи способствуют как улучшению ценностно-нормативной сферы, правосознанию личности, так и проявлению самоконтроля, умению регулировать свои состояния, чувства, действия и в целом волевой саморегуляции девиантной личности. К деструктивным взаимосвязям относятся такие, где отдельные высокие показатели компонентов системы волевой саморегуляции личности выступают поддержкой негативных аспектов ценностно-нормативной сферы девиантной личности. Так, например, установлено высокий уровень сформированности такого волевого качества как «настойчивость», с одной стороны, может способствовать блокированию такого негативного свойства личности

как «склонность к агрессии», а с другой стороны, имеет обратное свойство с такими субшкалами как «стремление подчинить партнёра себе» и «неумение приспособливаться к другим». Сделан вывод, что поддержка и формирование конструктивных взаимосвязей между переменными может способствовать позитивным изменениям нашего системного комплекса с целью результативной ресоциализации девиантной личности в современном обществе.

Ключевые слова: системный подход, системно-комплекс, ценностно-нормативная сфера личности, волевая саморегуляция личности, корреляционные взаимосвязи, психокоррекционная программа.

Постановка проблеми. Актуальність проблем щодо соціалізації особистості після відбування терміну покарання, а особливо надання психологічної допомоги безхатку після звільнення від відбування терміну покарання (період перших шести місяців після звільнення), є нещось інше, як *профілактика скоєння ними можливих злочинів*. Тому головною метою психологів відповідних установ є визначення психологічних умов для успішної ресоціалізації девиантної особистості у сучасному суспільстві. Складовими цього процесу є психологічна підтримка стимулювання девиантної особистості до розвитку конструктивних взаємозв'язків ціннісно-нормативної сфери та волевої саморегуляції особистості.

Аналіз останніх досліджень. Аналіз наукової літератури з досліджуваної проблеми, констатує недостатній розвиток ціннісно-нормативної сфери та волевої саморегуляції девиантної особистості як на етапі звільнення, так і після відбування терміну покарання [5; 6; 7; 8]. Як наслідок, відзначається невміння управляти своєю поведінкою і діяльністю, вибирати цілі і засоби їх досягнення, нести відповідальність за те, що відбувається в житті девиантної особистості. Отже, в останні двадцять років у пенітенціарній психології склалася, так звана, ціннісно-нормативна концепція особистості злочинця, яка досить детально, логічно обґрунтовано виробила й експериментально довела роль цінностей у детермінації людської діяльності. Ціннісно-нормативна концепція найбільшою мірою відповідає системному підходу до особистості як до цілісності та єдності різних її сторін [1; 3; 4; 9].

Цінності відіграють одну з провідних ролей в мотивації поведінки вже тому, що самі по собі утворюють, на думку багатьох авторів [2; 4; 10], «вищий диспозиційний рівень» у структурі особистості кожної людини.

Особливості волевої сфери девиантної особистості досліджувалися в роботах Б. С. Волкова, В. Г. Деева, Н. А. Деевої,

К. Е. Ігошева, Т. В. Калашнікової, В. Ф. Пірожкова, А. Р. Ратінова, А. І. Ушатікова і ін. Вони підкреслюють, що низький рівень сформованості вольової саморегуляції засуджених в умовах виправної колонії знижує результативність процесу виправлення й ускладнює успішність подальшої ресоціалізації девіантної особистості в суспільстві.

При розгляді ціннісно-нормативної сфери та вольової саморегуляції девіантної особистості ми дотримувалися положень, розроблених в рамках системно-структурного підходу. Б. Ф. Ломову належить найбільша заслуга в розробці принципу системності та відповідного йому системного підходу в психології. Основний принцип, яким керувався Б. Ф. Ломов при постановці та вирішенні практичних завдань, а також при аналізі співвідношення прикладних і фундаментальних досліджень в психології, формулювався ним як *єдність теорії, експерименту і практики* [3, с. 51].

Так, ресоціалізацію особистості після звільнення від відбування терміну покарання, з одного боку, можна розглядати як систему, а з другого – як *системний комплекс*, який складається із двох самостійних, але взаємозалежних систем, які умовно можна назвати як *«Система ціннісно-нормативної сфери особистості»* та *«Система вольової саморегуляції особистості»*. Кожна з виділених аспектів є складною системою і, у свою чергу, потребує системного розгляду [9].

Наша стаття продовжує розкривати процес виконання експериментального дослідження запропонованої нами програми дослідження розвитку ефективності соціальної адаптації бездомної особи після звільнення від відбування терміну покарання (перші 6 місяців після відбування терміну покарання) [7].

Мета статті: визначити психологічні особливості взаємозв'язків ціннісно-нормативної сфери та динамічної сторін вольової саморегуляції особистості після звільнення від відбування терміну покарання.

Виклад основного матеріалу. У рамках даного дослідження емпіричним шляхом належить встановити, чи є у досліджуваних при наявності конструктивних взаємозв'язків, соціально схвалюваних цілей і цінностей в достатній мірі розвинені механізми, за допомогою яких вони повинні реалізовуватися в поведінці і діяльності. У разі деструктивних взаємозв'язків, навпаки, може виявитися досить розвинутою динамічна сторона вольової саморегуляції, що ускладнює процес виправлення та подальшої ресоціалізації особистості після звільнення від відбування термі-

ну покарання. Отримані в ході такого дослідження дані будуть служити основою при розробці програми психологічної корекції соціалізації і ресоціалізації особистості після звільнення від відбування терміну покарання.

Дослідження проводилися на базі трьох відповідних центрів соціальної реабілітації бездомних осіб (різних форм власності) Харківської області. Вибірка дослідження складає 100 досліджуваних чоловічої статі (перші шість місяців після відбування терміну покарання).

Подальший аналіз був присвячений перевірці гіпотези про те, яким чином недостатньо сформовані окремі перемінні девіантної особистості нашого системо-комплексу взаємопов'язані між собою з метою визначального впливу на процес ресоціалізації особистості після відбування терміну покарання. Нами було використано кореляційний аналіз за методом обчислення коефіцієнта τ Кендела. Цей метод використовується у статистиці для вимірювання зв'язку між двома величинами. τ -тест – це непараметричний тест статистичних гіпотез залежності на основі τ -коефіцієнта. Зокрема, він є мірою рангової кореляції, тобто подібності упорядкування даних, коли вони упорядковані за своєю величиною. Обчислення проводилось за допомогою програми SPSS Statistics.

Результати кореляційного аналізу між окремими показниками ціннісно-нормативної сфери та системи вольової саморегуляції девіантної особистості розміщені у таблиці 1 (значущий коефіцієнт кореляції Кендела, при $p < 0,05$, та $p < 0,01$).

Відповідно до даних таблиці 1, ми бачимо, що перемінні ціннісно-нормативної сфери дійсно пов'язані із системою вольової саморегуляції девіантної особистості. Найбільш виражені кореляційні взаємозв'язки між наступними перемінними: «цінність власного «Я» має позитивний зв'язок з такими компонентами вольової саморегуляції як «наполегливість» (при $p < 0,01$), «орієнтація на дію» (при $p < 0,05$) та «самоврядування» (при $p < 0,01$). Субшкала «ступінь удачі» позитивно пов'язана зі шкалою «самоврядування» (при $p < 0,05$), шкала «Прагнення підігнати партнера під себе» має зв'язок (при $p < 0,05$) зі шкалою «наполегливість» з блоку вольової сфери особистості. Також проявляється позитивний зв'язок показника «невміння пристосуватися до інших» зі шкалами «наполегливість» (при $p < 0,05$) та «самоврядування» (при $p < 0,01$). Зворотній зв'язок виявлено між показниками: «невміння пробачати» та «орієнтація на дію» (при $p < 0,01$) й «агресивністю» та «наполегливістю» (при $p < 0,01$).

Таблиця 1

Загальні взаємозв'язки ціннісно-нормативної сфери та системи вольової саморегуляції девіантної особистості

		СИСТЕМА ВОЛЬОВОЇ САМОРЕГУЛЯЦІЇ				
		Вольова саморегуляція	Наполегливість	Самовладання	Орієнтація на дію	Самоврядування
ЦІННІСНО-НОРМАТИВНА СФЕРА	Цінність власного «Я»	0,043	0,286**	-0,037	0,171*	0,282**
	Здібність керувати випадковістю подій	-0,019	-0,100	-0,007	-0,011	-0,093
	Ступінь удачі	-0,008	0,125	-0,067	0,142	0,182*
	Контрольованість світу	-0,046	0,033	-0,058	-0,043	0,138
	Справедливість світу	-0,032	-0,108	0,000	-0,082	-0,081
	Прагнення підігнати партнера під себе	-0,002	0,170*	-0,042	-0,050	0,135
	Прагнення перевиховати партнера	-0,133	0,025	-0,151	-0,020	0,094
	Невміння пристосуватися до інших	-0,006	0,200*	-0,054	0,049	0,240**
	Невміння пробачати	-0,135	-0,107	-0,098	-0,226**	0,078
	Використання себе як еталону	0,052	-0,058	0,089	-0,063	-0,084
Агресивність	-0,125	-0,213**	-0,089	-0,148	-0,085	

Примітка: * – значущий коефіцієнт кореляції Кендела, при $p < 0,05$,

** – значущий коефіцієнт кореляції Кендела, при $p < 0,01$.

Аналізуючи виявлені нами взаємозв'язки, можна виділити два їх типи: *конструктивні зв'язки* – такі, де високі показники компонентів ціннісно-нормативної сфери та вольової саморегуляції особистості утворюють зв'язки, що сприяють кращій ресоціалізації девіантній особистості у сучасному суспільстві. Такі зв'язки сприяють як покращенню ціннісно-нормативної сфери, правосвідомості особистості, так і проявам самоконтролю, вмінню регулювати свої стани, почуття та дії і загалом вольової само-

регуляції девіантної особистості. *Деструктивні зв'язки* – такі, де окремі високі показники компонентів системи вольової саморегуляції особистості виступають підтримкою негативних аспектів ціннісно-нормативної сфери девіантної особистості.

До *конструктивних зв'язків* можна віднести наступні: значимий позитивний зв'язок перемінної системи ціннісно-нормативної сфери особистості як «цінність власного «Я» із такими перемінними системи вольової саморегуляції особистості як «наполегливість» (при $p < 0,01$), «орієнтації на дію» (при $p < 0,05$) та «самоврядування» (при $p < 0,01$).

Отже, ми можемо стверджувати про те, що чим більше досліджувані цінують власне «Я», вважають себе доброю порядною людиною, котра добре себе поводить, тим вища сила намірів особистості та її прагнення до завершення розпочатої справи, такі люди діяльні, працездатні, активно намагаються виконати поставлені завдання, їх мобілізують перепони на шляху до мети. Досліджувані, які цінують власне «Я», властиві цілеспрямовані зміни, вміння управляти своїми формами активності: спілкуванням, поведінкою, діяльністю і переживаннями. Імпліцитна концепція навколишнього світу і власного «Я» тих досліджуваних, які вважають, що в цьому світі хорошого набагато більше, ніж поганого, якщо щось погане і трапляється, то це буває, в основному, з тими, хто робить щось не так, також пов'язана з умінням управляти своїми соціальними проявами та внутрішнім станом. Так, досліджувані, які вважають себе доброю людиною, більш схильні до орієнтації на стан, ніж на дію. У свідомості таких людей переважають персеверуючі розумові процеси, що відносяться до минулого, теперішнього або майбутнього суб'єкта, відповідно, вони більш схильні до інтерферуючого впливу конкуруючих намірів. Отже, чим більше виражені показники субшкали «цінність власного «Я», тим більша пропорція показника субшкали «орієнтація на дію», що в цілому дозволяє успішно реалізувати свої наміри в дії. На етапі підготовки до звільнення у засуджених орієнтація на стан є більш адаптивною. Так людині, що відбуває покарання в ізоляції від навколишнього світу, немає необхідності будувати систему дії, планів на майбутнє, ставити стратегічні цілі та узгоджувати з ними свою поведінку, її активність визначається режимом виправної колонії. Але ресоціалізація особистості, особливо на етапі після звільнення від відбування терміну покарання, якраз і вимагає пробудження активних стратегій життєтворчості особистості, орієнтації на активну дію, а не на стан.

Наступна перемінна нашого системокомплексу «ступінь удачі» має значимий позитивний зв'язок із перемінною «самоврядування» (при $p < 0,05$). Це говорить про те, що досліджувані які мають високі показники за перемінною «самоврядування», можуть переконатися в результативності знайденої системи самоврядування. Віра досліджуваних у ступінь удачі, що може спонукати їх до скоєння повторних злочинів з метою різко змінити своє матеріальне становище на краще (адже у «випадковому» світі все можливо), компенсується високим рівнем сформованості самоврядування особистості. Фактично це перехід до саморегуляції, закріплення того нового, що було знайдено в процесі самоврядування особистості.

Виявлено *зворотній зв'язок* за показниками перемінних «невміння пробачати інших» й «орієнтація на дію» (при $p < 0,01$), «агресивність» та «наполегливість» (при $p < 0,01$). Показник субшкали «невміння пробачати інших» має зворотній кореляційний зв'язок з таким компонентом вольової саморегуляції особистості як «орієнтація на дію». Це свідчить про те, що досліджувані, спираючись на власні почуття, відчують труднощі з досягнення поставленої мети в силу того, що самоконтроль щодо невідання пробачати інших працює на підтримку самого себе, а не орієнтований на дію. У даному випадку орієнтація на стан особистості відносно перемінної «невміння пробачати інших» відноситься до конструктивних зв'язків нашого системокомплексу щодо подальшого розвитку результативності ресоціалізації особистості.

Зворотній зв'язок також спостерігається між показниками субшкал «схильності до агресії» та «наполегливості», тобто чим вищі показники системи вольової саморегуляції особистості, зокрема рівень сформованості такої перемінної як «наполегливість» тим нижчий рівень «схильності до агресії» з боку досліджуваних, що перебувають в установах соціальної реабілітації. Таким чином, слід підтримувати та формувати відповідні вольові якості системи вольової саморегуляції особистості, які сприятимуть блокуванню розвитку негативних ціннісно-нормативних тенденцій особистості нашого системокомплексу.

До *деструктивних типів зв'язків* нашого системокомплексу можна віднести такі окремі високі показники компонентів позитивних зв'язків субшкал як «прагнення підігнати партнера під себе» й «невміння пристосовуватись до інших» та «наполегливість» (при $p < 0,05$), субшкал «невміння пристосовуватись до інших» й «самоврядування» (при $p < 0,01$). Це говорить про те, що в даних досліджуваних досить розвинені деструктивні по-

казники за даними субшкалами та їх взаємозв'язки. Існує одна особистісна характеристика, яка грає ключову роль в проблемі здійснення кримінальної поведінки і служить перешкодою для подальшої ресоціалізації після відбуття терміну покарання – це риса нетерпимості, *інтолерантності* до соціуму. Коли людина не розуміє і не сприймає право на індивідуальність інших людей, коли особистість вважає себе еталоном при оцінці поведінки та способу думок інших, прагне «підігнати» партнера під себе і не бажає пристосовуватися ні під кого іншого, не вміє прощати помилки, незручності, ненавмисно завдані неприємності, тоді така людина буде відчувати себе вправі заподіювати іншим людям біль і неприємності, а сама не буде відчувати почуття провини за використання інших у задоволенні своїх потреб – матеріальних, фізичних, моральних. У своїй подальшій психокорекційній роботі необхідно буде приложити максимум зусиль, щоб ці взаємозв'язки скорегувати до *конструктивних зв'язків*, а саме поліпшити прогноз ресоціалізації та подальшої реабілітації особистості у соціумі.

Висновки. Отже, ціннісно-нормативна сфера та система вольової саморегуляції девіантної особистості взаємопов'язані між собою та утворюють єдиний системокомплекс, впливаючи на який за допомогою психокорекційної програми, ми можемо сприяти результативній ресоціалізації особистості у сучасному суспільстві. Але необхідно пам'ятати про те, що вольова саморегуляція особистості, яка знаходиться у відповідних центрах соціальної реабілітації, після звільнення від відбування терміну покарання є по своїй суті девіантною. Так, наприклад, високий рівень сформованості такої вольової якості як «наполегливість», з одного боку, може сприяти блокуванню негативної властивості особистості як «схильність до агресії», а з другого боку має зворотню властивість з такими субшкалами як «прагнення підігнати партнера під себе» та «невміння пристосовуватися до інших». Притаманна вольовій сфері досліджуваних зворотня властивість з такими субшкалами як «орієнтація на дію» та «невміння пробачати», а це є адаптивною до даної соціальної ситуації, що сприяє вмінню пробачати й не накопичувати злобу. Досліджуванам, у даному випадку, нема необхідності будувати систему дії, планів на майбутнє, ставити стратегічні цілі та узгоджувати свою поведінку. Підтримка та формування конструктивних взаємозв'язків між перемінними, може сприяти позитивним змінам нашого системокомплексу з метою результативної ресоціалізації девіантної особистості у сучасному суспільстві.

Список використаних джерел

1. Анцыферова Л. И. Личность в динамике: некоторые итоги расследования / Л. И. Анцыферова // Психол. журн. – 1992. – Т. 13, №5. – С. 12–25.
2. Лактіонов О. М. Основи пенітенціарної психології: [навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів] / О. М. Лактіонов, Н. П. Крейдун, А. В. Сорока та ін. – Х. : ХНУ імені В. Н. Каразіна, 2007. – 150 с.
3. Ломов Б. Ф. Методологические и теоретические проблемы психологии / Б. Ф. Ломов. – М., 1984. – 51 с.
4. Ратинов А. Р. Психология личности преступника. Ценностно-нормативный подход. Личность преступника как объект психологического исследования / А. Р. Ратинов. – М., 1979. – С. 3–10.
5. Сорока А. В. Юридическая психология: краткий курс: учебно-методическое пособие / А. В. Сорока. – Х. : ХНУ имени В. Н. Каразина, 2010. – 120 с.
6. Сорока А. В. Психодіагностична програма дослідження розвитку ефективності ресоціалізації засуджених у період підготовки до звільнення від відбування покарання / А.В. Сорока // Вісн. Харк. нац. ун. імені В. Н. Каразіна. Збірник наукових праць. – № 937. – Серія: Психологія. – 2011. Вип. 45. – С. 268–271.
7. Сорока А. В. Програми дослідження розвитку ефективності соціальної адаптації особистості після звільнення із пенітенціарних установ / А. В. Сорока // Проблеми екстремальної та кризової психології. Збірник наукових праць. – Частина II. – Х. : НУЦЗУ, 2013. – С. 330–337.
8. Сорока А. В. Особливості показників базових переконань бездомної особи після звільнення від відбування покарання / А. В. Сорока // Вісн. Харк. нац. ун. імені В. Н. Каразіна. Збірник наукових праць. – № 1095. – Серія: Психологія. – 2014. Вип. 53. – С. 233–237.
9. Сорока А. В. Системний підхід щодо ресоціалізації особистості після звільнення від відбування покарання / А. В. Сорока // Вісн. Харк. нац. ун. імені В. Н. Каразіна. Збірник наукових праць. – Серія «Психологія». Вип. 58. – 2015. – С. 147–151.
10. Ядов В. А. О диспозиционной регуляции социального поведения. Методологические проблемы социальной психологии / В. А. Ядов. – М., 1975.

Spysok vykorystanyh dzherel

1. Ancyferova L. I. Lichnost' v dinamike: nekotorye itogi ras-sledovaniya / L. I. Ancyferova // Psihol. zhurn. – 1992. – T. 13, №5. – S. 12–25.
2. Laktionov O. M. Osnovy penitenciarnoi' psyhologii': [navchal'nyy posibnyk dlja studentiv vyshhyh navchal'nyh zakladiv] / O. M. Laktionov, N. P. Krejdun, A. V. Soroka, ta in. – H. : HNU imeni V. N. Karazina, 2007. – 150 s.
3. Lomov B. F. Metodologicheskie i teoreticheskie problemy psyhologii / B. F. Lomov. – M., 1984. – 51 s.
4. Ratinov A. R. Psyhologija lichnosti prestupnika. Cennostno-normativnyy pohod. Lichnost' prestupnika kak ob#ekt psyhologicheskogo issledovaniya / A. R. Ratinov. – M., 1979. – S. 3–10.
5. Soroka A. V. Juridicheskaja psyhologija: kratkij kurs: uchebno-metodicheskoe posobie / A. V. Soroka. – H. : HNU imeni V. N. Karazina, 2010. – 120 s.
6. Soroka A. V. Psyhodiagnostychna programa doslidzhennja rozvytku efektyvnosti resocializacii' zasudzhennyh u period pidgotovky do zvil'nennja vid vidbuvannja pokarannja / A. V. Soroka // Visn. Hark. nac. un. imeni V. N. Karazina. Zbirnyk naukovyh prac'. – № 937. – Serija: Psyhologija. – 2011. Vyp. 45. – S. 268–271.
7. Soroka A. V. Programy doslidzhennja rozvytku efektyvnosti social'noi' adaptacii' osobystosti pislja zvil'nennja iz penitenciarnyh ustanov / A. V. Soroka // Problemy ekstremal'noi' ta kryzovoi' psyhologii'. Zbirnyk naukovyh prac'. – Chastyna II. – H. : NUCZU, 2013. – S. 330–337.
8. Soroka A. V. Osoblyvosti pokaznykiv bazovyh perekonan' bezdomnoi' osoby pislja zvil'nennja vid vidbuvannja pokarannja / A. V. Soroka // Visn. Hark. nac. un. imeni V. N. Karazina. Zbirnyk naukovyh prac'. – № 1095. – Serija: Psyhologija. – 2014. Vyp. 53. – S. 233–237.
9. Soroka A. V. Systemnyj pidhid shhodo resocializacii' osobystosti pislja zvil'nennja vid vidbuvannja pokarannja / A. V. Soroka // Visn. Hark. nac. un. imeni V. N. Karazina. Zbirnyk naukovyh prac'. – Serija «Psyhologija». Vyp. 58. – 2015. – S. 147–151.
10. Jadov V. A. O dispozicionnoj reguljacii social'nogo povedenija. Metodologicheskie problemy social'noj psyhologii / V. A. Jadov. – M., 1975.

A.V. Soroka. Psychological features of interrelation of value-normative sphere and the system of will self-regulation of deviant personality. This article continues to reveal the process of performing an experimental study of our proposed program of social adaptation effectiveness study of a homeless person after release from prison (the first 6 months after release from prison) [7]. As a result of the correlation analysis according to the method of calculating the coefficient of Kendall we identified psychological characteristics of the relationship value-regulatory sphere and the dynamic side of a self-willed person after release from prison. Analyzing the relationship of two types of them can be identified: constructive connections, those where high performance components of value-regulatory sphere and will self-regulation of personality form relationships that promote better resocialization of a deviant individual in modern society. These relationships contribute to the improvement of both value-regulatory sphere, legal personality and the manifestation of self-control, the ability to regulate their status, feelings, actions, and generally will self-regulation of deviant personality. Prior to destructive relationships there are those in which the individual components of the highest rates of self-willed personality system serve as a support of the negative aspects of value-regulatory sphere of deviant personality.

For example, a high level of formation of such strong-willed qualities as «persistence» on the one hand, can contribute to blocking such negative personality traits as «violent tendencies», and on the other hand, it has the opposite property such subscales as «the desire to subordinate partner for yourself «and» an inability to adapt to the other».

Support and creation of constructive relationships between variables may contribute to positive changes in our system-complex to effective resocialization of deviant individual in modern society.

Key words: systematic approach, the system complex, value-normative sphere of personality, strong-willed self-control personality correlations, psycho program.

Received February 06, 2016

Revised March 24, 2016

Accepted April 22, 2016